

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

14 septembrie 2017*

„Trimitere preliminară – Standarde pentru primirea solicitanților de protecție internațională – Directiva 2013/32/UE – Articolul 9 – Dreptul de a rămâne într-un stat membru în timpul examinării cererii – Directiva 2013/33/UE – Articolul 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) – Plasare în detenție – Verificarea identității sau a cetățeniei – Stabilirea elementelor pe care se bazează cererea de protecție internațională – Validitate – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolele 6 și 52 – Restrângere – Proportionalitate”

În cauza C-18/16,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem (Tribunalul din Haga, cu sediul în Haarlem, Țările de Jos), prin decizia din 13 ianuarie 2016, primită de Curte la 13 ianuarie 2016, în procedura

K.

împotriva

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul T. von Danwitz (raportor), președinte de cameră, domnii E. Juhász și C. Vajda, doamna K. Jürimäe și domnul C. Lycourgos, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul neerlandez, de M. Bulterman și de M. Noort, în calitate de agenți;
- pentru guvernul belgian, de M. Jacobs și de C. Pochet, în calitate de agenți;
- pentru guvernul estonian, de K. Kraavi-Käerdi, în calitate de agent;
- pentru Irlanda, de E. Creedon, de L. Williams și de A. Joyce, în calitate de agenți;
- pentru Parlamentul European, de T. Lukácsi și de R. van de Westelaken, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: neerlandeza.

- pentru Consiliul Uniunii Europene, de M. Chavrier, de F. Naert și de K. Pleśniak, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de M. Condou-Durande, de H. Krämer și de G. Wils, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 4 mai 2017,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește validitatea articolului 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din Directiva 2013/33/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (JO 2013, L 180, p. 96).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul K., pe de o parte, și Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (secretarul de stat pentru securitate și justiție, Țările de Jos), pe de altă parte, în legătură cu plasarea sa în detenție.

Cadrul juridic

CEDO

- 3 Intitulat „Dreptul la libertate și la siguranță”, articolul 5 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”), prevede la paragraful 1:

„Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

[...]

- f. dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane în scopul împiedicării pătrunderii ilegale pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.”

Dreptul Uniunii

Carta

- 4 Articolul 6 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), intitulat „Dreptul la libertate și la siguranță”, prevede:

„Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță.”

- 5 Potrivit articolului 52 din cartă, intitulat „Întinderea și interpretarea drepturilor și principiilor”:

„(1) Orice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților recunoscute prin prezenta cartă trebuie să fie prevăzută de lege și să respecte substanța acestor drepturi și libertăți. Prin respectarea principiului proporționalității, pot fi impuse restrângeri numai în cazul în care acestea sunt necesare și numai dacă răspund efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți.

[...]

(3) În măsura în care prezenta cartă conține drepturi ce corespund unor drepturi garantate prin [CEDO], înțelesul și întinderea lor sunt aceleași ca și cele prevăzute de convenția menționată. Această dispoziție nu împiedică dreptul Uniunii să confere o protecție mai largă.

[...]

(7) Instanțele judecătorești ale Uniunii și ale statelor membre țin seama de explicațiile redactate în vederea orientării interpretării prezentei carte.”

Directiva 2011/95/UE

- 6 Intitulat „Evaluarea faptelor și circumstanțelor”, articolul 4 din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9) are următorul conținut:

„(1) Statele membre pot considera că este obligația solicitantului să prezinte, de îndată ce este posibil, toate elementele necesare în sprijinul cererii sale de protecție internațională. Statele membre au obligația de a evalua, în cooperare cu solicitantul, elementele relevante ale cererii.

(2) Elementele menționate la alineatul (1) înseamnă informațiile furnizate de solicitant și toate documentele de care acesta dispune privind vârsta sa, trecutul său, inclusiv cel al rudelor relevante, identitatea, cetățenia sau cetățeniile, țara sau țările, precum și localitatea sau localitățile în care a avut reședința anterioară, cererile anterioare de azil, itinerarul, documentele de identitate și de călătorie, precum și motivele care justifică cererea de protecție internațională.

[...]”

Directiva 2013/32/UE

- 7 Intitulat „Definiții”, articolul 2 din Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale (JO 2013, L 180, p. 60) prevede:

„În înțelesul prezentei directive

[...]

(c) «solicitant» înseamnă un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid care a depus o cerere de protecție internațională cu privire la care nu a fost adoptată încă o decizie finală;

[...]

- (p) «a rămâne în statul membru» înseamnă a rămâne pe teritoriul, inclusiv la frontieră sau în zonele de tranzit, al statului membru în care a fost depusă sau este examinată cererea de protecție internațională;

[...]”

- 8 Articolul 9 din directiva menționată, intitulat „Dreptul de a rămâne în statul membru în timpul examinării cererii”, prevede la alineatul (1):

„Solicitanților li se permite să rămână în statul membru, numai în scopul procedurii, până la adoptarea unei decizii de către autoritatea decizională în conformitate cu procedurile în primă instanță prevăzute la capitolul III. Prezentul drept de a rămâne în statul membru nu constituie un drept de a primi permis de ședere.”

- 9 Articolul 13 din aceeași directivă, intitulat „Obligațiile solicitanților”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre impun solicitanților obligația de a coopera cu autoritățile competente pentru stabilirea identității lor și a altor elemente menționate la articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2011/95/UE. [...]”

Directiva 2013/33

- 10 Directiva 2013/33 prevede, în cadrul considerentelor (2), (12), (15), (17), (20) și (35):

„(2) O politică comună în domeniul azilului, cuprinzând un sistem european comun de azil, este un element constitutiv al obiectivului Uniunii Europene de stabilire progresivă a unui spațiu de libertate, securitate și justiție deschis celor care, forțați de împrejurări, caută în mod legitim protecție în Uniune. [...]

[...]

- (12) Armonizarea condițiilor de primire a solicitanților ar trebui să contribuie la limitarea mișcărilor secundare ale solicitanților, influențate de diversitatea condițiilor de primire.

[...]

- (15) Măsura plasării în detenție a solicitanților ar trebui aplicată în conformitate cu principiul fundamental conform căruia o persoană nu ar trebui să fie supusă unei măsuri de detenție pentru unicul motiv că solicită protecție internațională, în special în conformitate cu obligațiile juridice internaționale ale statelor membre și cu articolul 31 din [Convenția privind statutul refugiaților, semnată la Geneva la 28 iulie 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 189, p. 150, nr. 2545 (1954)], astfel cum a fost completată cu Protocolul de la New York din 31 ianuarie 1967]. Solicitanții pot fi plasați în detenție numai în condiții excepționale, foarte clar definite, prevăzute de prezenta directivă și respectând principiului necesității și proporționalității cu privire atât la modalitatea, cât și la scopul unei astfel de detenții. Un solicitant aflat în detenție ar trebui să aibă acces efectiv la garanțiile procedurale necesare, precum introducerea unei căi de atac în fața unei autorități judiciare naționale.

[...]

- (17) Motivele pentru detenție prevăzute în prezenta directivă nu aduc atingere altor motive de detenție, inclusiv motivelor de detenție din cadrul procedurilor penale, care sunt aplicabile în temeiul dreptului intern și care nu sunt legate de cererea pentru protecție internațională a unui resortisant al unei țări terțe sau a unui apatrid.

[...]

- (20) În vederea unei mai bune asigurări a integrității fizice și psihologice a solicitanților, detenția ar trebui să fie o ultimă soluție și poate fi aplicată numai după ce au fost examinate în mod corespunzător toate măsurile neprivative de libertate alternative detenției. Orice măsură alternativă detenției trebuie să respecte drepturile fundamentale ale omului ale solicitanților.

[...]

- (35) Prezenta directivă respectă drepturile fundamentale și principiile recunoscute în special de [cartă]. Prezenta directivă urmărește, în special, garantarea respectării depline a demnității umane și promovarea aplicării articolelor 1, 4, 6, 7, 18, 21, 24 și 47 din [cartă] și trebuie să fie pusă în aplicare în mod corespunzător.”

11 Potrivit articolului 2 din Directiva 2013/33, intitulat „Definiții”:

„În sensul prezentei directive

[...]

- (b) «solicitant» înseamnă un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid care a făcut o cerere de protecție internațională, cu privire la care nu s-a pronunțat încă o hotărâre definitivă;

[...]

- (h) «detenție» înseamnă orice măsură de izolare a unui solicitant de către un stat membru într-un loc determinat, în care solicitantul este lipsit de libertatea de circulație;

[...]”

12 Articolul 8 din directiva menționată, intitulat „Detenția”, prevede:

„(1) Statele membre nu plasează o persoană în detenție pentru unicul motiv că aceasta este un solicitant în conformitate cu [Directiva 2013/32].

(2) Atunci când se dovedește a fi necesar și pe baza analizei individuale a fiecărui caz în parte, statele membre pot plasa un solicitant în detenție, în cazul în care nu se pot aplica efectiv măsuri mai puțin coercitive.

(3) Un solicitant poate fi plasat în detenție numai în următoarele situații:

(a) pentru a stabili sau verifica identitatea sau cetățenia acestuia;

(b) pentru a stabili elementele pe care se bazează solicitarea de protecție internațională care nu ar putea fi obținute fără a se lua măsura detenției, în special în cazul în care există un risc de sustragere a solicitantului;

[...]

(e) în cazul în care este necesar din rațiuni de protejare a securității naționale sau a ordinii publice;
[...]

Motivele de detenție se prevăd în dreptul intern.

(4) Statele membre se asigură că normele referitoare la alternativele la măsura detenției, precum prezentarea cu regularitate în fața autorităților, depunerea unei garanții financiare sau obligația de a rămâne într-un loc determinat, sunt prevăzute în dreptul intern.”

13 Articolul 9 din Directiva 2013/33, intitulat „Garanții pentru solicitanții aflați în detenție”, prevede:

„(1) Un solicitant se plasează în detenție pentru o perioadă cât mai scurtă posibil și este menținut în detenție numai atât timp cât sunt aplicabile motivele prevăzute la articolul 8 alineatul (3).

Procedurile administrative relevante în contextul motivelor de detenție prevăzute la articolul 8 alineatul (3) sunt executate cu atenția cuvenită. Întârzierile aferente procedurilor administrative care nu se pot imputa solicitantului nu pot justifica o continuare a detenției.

(2) Măsura plasării în detenție a solicitanților se dispune în scris de către autoritățile judiciare sau administrative. Ordinul de plasare în detenție precizează motivele în fapt și în drept pe care se întemeiază.

(3) În cazul în care detenția se dispune de către autoritățile administrative, statele membre asigură o cale de atac judiciară rapidă privind legalitatea plasării în detenție, care să fie desfășurată din oficiu și/sau la cererea solicitantului. În cazul desfășurării din oficiu, o astfel de cale de atac se soluționează cât mai repede posibil de la începutul detenției. În cazul desfășurării la cererea solicitantului, aceasta se soluționează cât mai rapid posibil după lansarea procedurii relevante. În acest scop, statele membre definesc în dreptul intern termenul în care se desfășoară calea de atac judiciară din oficiu și/sau calea de atac judiciară la cererea solicitantului.

În cazul în care, în urma exercitării căii de atac judiciare, se hotărăște că plasarea în detenție este ilegală, solicitantul în cauză este eliberat imediat.

(4) Solicitanților aflați în detenție li se comunică imediat în scris, într-o limbă pe care o înțeleg sau se presupune în mod rezonabil că o înțeleg, motivele detenției și procedurile prevăzute în dreptul intern pentru contestarea ordinului de detenție, precum și posibilitatea de a solicita asistență juridică și reprezentare gratuite.

(5) Plasarea în detenție face obiectul unei revizui de către o autoritate judiciară, la intervale rezonabile de timp, din oficiu și/sau la cererea solicitantului în cauză, în special ori de câte ori durata acesteia este prelungită, când apar circumstanțe relevante sau noi informații care ar putea afecta legalitatea detenției.

[...]”

Dreptul neerlandez

- 14 Articolul 8 din Vreemdelingenwet 2000 (Legea din 2000 privind străinii, denumită în continuare „Legea privind străinii”) prevede:

„Un străin are drept de ședere legală în Țările de Jos numai:

[...]

- f) până la adoptarea unei decizii privind o cerere de eliberare [a unui permis de ședere temporară (azil)], atunci când trebuie, conform prezentei legi sau unei dispoziții adoptate în temeiul acestei legi sau chiar al unei hotărâri judecătorești, să nu se ia măsura îndepărtării sub escortă a străinului atât timp cât nu se va fi luat o decizie cu privire la cerere;

[...]

- h) până la adoptarea unei decizii privind o contestație sau o acțiune, atunci când trebuie, conform prezentei legi sau unei dispoziții adoptate în temeiul acesteia sau chiar al unei hotărâri judecătorești, să nu se ia măsura îndepărtării sub escortă a străinului atât timp cât nu se va fi luat o decizie cu privire la contestație sau acțiune;

[...]”

- 15 Potrivit articolului 28 din Legea privind străinii:

„Ministrul nostru este competent:

Să soluționeze cererea de eliberare a unui permis de ședere temporară;

[...]”

- 16 Articolul 59b din Legea privind străinii prevede:

„1. Străinul aflat în situație de ședere legală în temeiul articolului 8 litera f) [...], în măsura în care este vorba [despre o cerere de eliberare a unui permis de ședere temporară (azil)], poate fi plasat în detenție de ministrul nostru în cazul în care:

- a) plasarea în detenție este necesară pentru stabilirea identității sau a cetățeniei străinului;
- b) plasarea în detenție se impune pentru strângerea datelor necesare pentru aprecierea unei cereri de permis de ședere temporară prevăzute la articolul 28, în special dacă există un risc de sustragere;

[...]

2. Plasarea în detenție în temeiul alineatului 1 literele a), b) sau c) nu depășește patru săptămâni, cu excepția situației în care se aplică articolul 39 din Legea privind străinii. În acest caz, plasarea în detenție nu depășește șase săptămâni.

[...]”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 17 Reclamantul din litigiul principal, resortisant al unei țări terțe, a sosit la aeroportul Schiphol din Amsterdam (Țările de Jos) la 30 noiembrie 2015, cu un zbor de la Viena (Austria). Intenția sa era să zboare în aceeași zi la Edinburgh (Regatul Unit).
- 18 La controlul documentelor efectuat înaintea imbarcării pentru zborul cu destinația Edinburgh, acesta a fost suspectat de utilizarea unui pașaport fals și, ca urmare a acestui fapt, a fost arestat preventiv.
- 19 La 15 decembrie 2015, instanța penală a declarat inadmisibile acțiunile Ministerului Public împotriva reclamantului din litigiul principal. Printr-un ordin de „repunere în libertate imediată” din 16 decembrie 2015, s-a dispus repunerea sa în libertate.
- 20 La 17 decembrie 2015, reclamantul din litigiul principal a formulat o cerere de azil. Printr-o decizie din aceeași zi, acesta a fost plasat în detenție, în conformitate cu articolul 59b alineatul 1 literele a) și b) din Legea privind străinii, care transpune articolul 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din Directiva 2013/33. Decizia respectivă a fost motivată de necesitatea recurgerii la o asemenea măsură pentru a stabili identitatea sau cetățenia acestui reclamant, precum și pentru a stabili elementele necesare în vederea aprecierii cererii sale, în prezența unui risc de sustragere din partea acestuia.
- 21 La 17 decembrie 2015, reclamantul din litigiul principal a formulat o acțiune împotriva deciziei prin care s-a pronunțat plasarea sa în detenție și a solicitat acordarea unei indemnizații.
- 22 La momentul ședinței care a avut loc în fața instanței de trimitere, la 28 decembrie 2015, K. fusese ascultat o dată cu privire la cererea sa de azil, însă nu se luase încă o decizie cu privire la aceasta. Astfel, la data pronunțării deciziei de trimitere, nu fusese adoptată împotriva sa nicio decizie de returnare.
- 23 În cadrul cauzei principale, K. susține că articolul 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din Directiva 2013/33 este contrar articolului 5 din CEDO și, prin urmare, articolului 6 din cartă.
- 24 Instanța de trimitere subliniază similitudinea dintre cauza principală și cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 15 februarie 2016, N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84), care avea ca obiect validitatea articolului 8 alineatul (3) primul paragraf litera (e) din directiva menționată.
- 25 Însușindu-și, *mutatis mutandis*, considerațiile formulate de Raad van State (Consiliul de Stat, Țările de Jos) în cauza în care s-a pronunțat hotărârea respectivă, instanța de trimitere ridică, în cauza principală, problema validității articolului 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din aceeași directivă în raport cu articolul 6 din cartă.
- 26 Astfel cum a procedat Raad van State (Consiliul de Stat), rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem (Tribunalul din Haga, cu sediul în Haarlem, Țările de Jos) expune, pe de o parte, că, potrivit Explicațiilor cu privire la Carta drepturilor fundamentale (JO 2007, C 303, p. 17), drepturile prevăzute la articolul 6 corespund celor garantate la articolul 5 din CEDO și au, în conformitate cu articolul 52 alineatul (3) din cartă, același înțeles și același domeniu de aplicare. Din aceasta ar rezulta că restrângerile la care pot fi supuse în mod legal nu le pot depăși pe cele permise de articolul 5 din CEDO.
- 27 Instanța de trimitere invocă, pe de altă parte, punctul 29 din Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 22 septembrie 2015, Nabil și alții împotriva Ungariei (CE:ECHR:2015:0922JUD006211612), potrivit căruia o privare de libertate întemeiată pe a doua teză a articolului 5 paragraful 1 litera f din CEDO este justificată numai atât timp cât se află în curs o procedură de expulzare sau de extrădare.

În cazul în care aceasta nu este realizată cu diligența necesară, detenția încetează să fie justificată în raport cu articolul 5 paragraful 1 litera f din CEDO. Or, în cauza principală nu ar fi în curs de desfășurare în prezent nicio procedură de expulzare sau de extradare.

- 28 În aceste condiții, rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem (Tribunalul din Haga, cu sediul în Haarlem) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din Directiva 2013/33 este conform cu articolul 6 din cartă:

- 1) într-o situație în care un resortisant al unei țări terțe este plasat în detenție în temeiul articolului 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din această directivă și are dreptul, în temeiul articolului 9 din Directiva 2013/32, de a rămâne într-un stat membru până la adoptarea unei decizii în primă instanță cu privire la cererea sa de azil și
 - 2) ținând seama de Explicațiile cu privire la Carta drepturilor fundamentale, potrivit cărora restrângerile la care pot fi supuse drepturile prevăzute la articolul 6 nu le pot depăși pe cele permise chiar de articolul 5 paragraful 1 litera f din CEDO și de interpretarea dată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului acestei din urmă dispoziții, în special în Hotărârea Nabil și alții împotriva Ungariei din 22 septembrie 2015 (CE:ECHR:2015:0922JUD006211612), potrivit căreia plasarea în detenție a unui solicitant de azil este contrară dispoziției citate anterior a CEDO în cazul în care această măsură nu a fost impusă în scopul îndepărtării?”
- 29 La 1 februarie 2016, instanța de trimitere a informat Curtea că, printr-o hotărâre din 25 ianuarie 2016, a declarat întemeiată acțiunea formulată de reclamantul din litigiul principal împotriva măsurii plasării în detenție în vigoare la acel moment și a dispus încetarea acestei măsuri începând de la data respectivă.

Procedura în fața Curții

- 30 La cererea instanței de trimitere, camera desemnată a examinat necesitatea judecării prezentei cauze potrivit procedurii preliminare de urgență prevăzute la articolul 107 din Regulamentul de procedură al Curții. La 1 februarie 2016, această cameră a decis, după ascultarea avocatului general, să nu admită cererea menționată.

Cu privire la întrebarea preliminară

- 31 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită Curții în esență să examineze validitatea articolului 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din Directiva 2013/33 în raport cu articolul 6 din cartă.
- 32 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, astfel cum confirmă articolul 6 alineatul (3) TUE, drepturile fundamentale garantate de CEDO constituie principii generale ale dreptului Uniunii și, deși articolul 52 alineatul (3) din cartă prevede că drepturile conținute în aceasta, corespunzătoare drepturilor garantate de CEDO, au același înțeles și aceeași întindere ca și cele pe care le conferă convenția amintită, aceasta din urmă nu constituie, atât timp cât Uniunea nu a aderat la ea, un instrument juridic integrat formal în ordinea juridică a Uniunii (Hotărârea din 26 februarie 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 44, precum și Hotărârea din 5 aprilie 2017, Orsi și Baldetti, C-217/15 și C-350/15, EU:C:2017:264, punctul 15 și jurisprudența citată). Astfel, examinarea validității articolului 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din Directiva 2013/33 trebuie să se realizeze numai din perspectiva drepturilor fundamentale garantate de cartă (a se vedea în

acest sens Hotărârea din 15 februarie 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punctul 46 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 28 iulie 2016, Conseil des ministres, C-543/14, EU:C:2016:605, punctul 23).

- 33 Este necesar să se constate în această privință că articolul 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din aceeași directivă permite plasarea în detenție a unui solicitant de protecție internațională pentru a se stabili sau a se verifica identitatea sau cetățenia acestuia ori pentru a se stabili elementele pe care se bazează cererea sa care nu ar putea fi obținute fără a se lua măsura detenției, în special în cazul în care există un risc de sustragere din partea sa. Autorizând o asemenea măsură, această dispoziție prevede o restrângere a exercitării dreptului la libertate consacrat la articolul 6 din cartă.
- 34 Or, în conformitate cu articolul 52 alineatul (1) din cartă, orice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților consacrate prin aceasta trebuie să fie prevăzută de lege și să respecte substanța lor. Prin respectarea principiului proporționalității, pot fi impuse restrângeri exercitării acestor drepturi și acestor libertăți numai în cazul în care acestea sunt necesare și numai dacă răspund efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și a libertăților celorlalți.
- 35 În această privință, trebuie arătat că restrângerea exercitării dreptului la libertate care rezultă din articolul 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din Directiva 2013/33 este prevăzută printr-un act legislativ al Uniunii și că nu afectează conținutul esențial al dreptului la libertate consacrat la articolul 6 din cartă. Astfel, articolul 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din această directivă nu repune în discuție garantarea acestui drept și, așa cum reiese din textul dispoziției menționate și din considerentul (15) al acestei directive, nu conferă statelor membre competența de a plasa în detenție un solicitant decât ca urmare a comportamentului său individual și în împrejurările excepționale prevăzute în aceeași dispoziție, aceste împrejurări fiind de altfel încadrate de ansamblul condițiilor care figurează la articolele 8 și 9 din directiva menționată (a se vedea prin analogie Hotărârea din 15 februarie 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punctele 51 și 52).
- 36 Astfel cum a arătat avocatul general la punctele 56 și 58 din concluzii, din articolul 78 TFUE rezultă că buna funcționare a sistemului european comun de azil, care se întemeiază pe aplicarea unor criterii comune statelor membre, constituie un obiectiv de interes general recunoscut de Uniune. Acest sistem participă de asemenea, potrivit considerentului (2) al Directivei 2013/33, la realizarea obiectivului Uniunii de stabilire progresivă a unui spațiu de libertate, securitate și justiție deschis celor care, forțați de împrejurări, caută în mod legitim protecție în Uniune. Or, o măsură întemeiată pe motivele enunțate la articolul 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din această directivă răspunde obiectivului de a asigura buna funcționare a sistemului european comun de azil, întrucât permite identificarea persoanelor care solicită protecție internațională și a aspectului dacă acestea îndeplinesc condițiile pentru a pretinde o asemenea protecție, pentru a evita, în caz contrar, intrarea și șederea ilegală a acestora pe teritoriul Uniunii.
- 37 În ceea ce privește proporționalitatea ingerinței constatate, trebuie amintit că principiul proporționalității impune, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, ca actele instituțiilor Uniunii să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru realizarea obiectivelor legitime urmărite de reglementarea în cauză, fiind stabilit că inconvenientele cauzate de aceasta nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopurile vizate (Hotărârea din 15 februarie 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punctul 54 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 9 iunie 2016, Pesce și alții, C-78/16 și C-79/16, EU:C:2016:428, punctul 48 și jurisprudența citată).
- 38 În cadrul aprecierii proporționalității acestei ingerințe, trebuie avut în vedere că, în conformitate cu articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2013/32, solicitanții de protecție internațională au obligația de a coopera cu autoritățile competente, în special pentru stabilirea identității și a cetățeniei lor, precum și a motivelor care justifică cererea lor, ceea ce implică furnizarea, în măsura posibilului, a documentelor justificative solicitate și, dacă este cazul, a explicațiilor și a informațiilor solicitate.

- 39 În aceste condiții, plasarea în detenție a unui solicitant pentru a se stabili sau a se verifica identitatea sau cetățenia sau ori pentru a se stabili elementele pe care se bazează cererea sa de protecție internațională care nu ar putea fi obținute fără această plasare, în special în cazul în care există un risc de sustragere din partea sa, permite menținerea solicitantului la dispoziția autorităților naționale, în special pentru ca acestea să procedeze la audierea sa, precum și, în continuare, să contribuie la prevenirea unor eventuale mișcări secundare ale solicitanților, prevăzută în considerentul (12) al Directivei 2013/33 și urmărită prin Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (JO 2013, L 180, p. 31) (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 martie 2016, *Mirza*, C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, punctul 52). Rezultă că această măsură este, prin însăși natura sa, aptă să asigure buna funcționare a sistemului european comun de azil și este, astfel, în măsură să contribuie la realizarea obiectivului urmărit la articolul 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din această directivă, astfel cum este identificat la punctul 36 din prezenta hotărâre.
- 40 În ceea ce privește caracterul necesar al competenței conferite statelor membre prin această dispoziție de a plasa în detenție un solicitant, trebuie subliniat că, având în vedere importanța dreptului la libertate consacrat la articolul 6 din cartă și gravitatea ingerinței pe care o constituie o asemenea măsură de plasare în detenție față de acest drept, restrângerile exercitării acestuia trebuie să fie efectuate în limitele strictului necesar (Hotărârea din 15 februarie 2016, *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punctul 56 și jurisprudența citată).
- 41 În această privință, atât din textul și din contextul, cât și din geneza articolului 8 din Directiva 2013/33 reiese că această competență este supusă respectării unui set de condiții care au ca obiect încadrarea strictă a recurgerii la o asemenea măsură.
- 42 Astfel, în primul rând, articolul 8 alineatul (3) primul paragraf din Directiva 2013/33 enumeră în mod exhaustiv diferitele motive susceptibile să justifice o plasare în detenție și fiecare dintre aceste motive răspunde unei nevoi specifice, prezentând astfel un caracter autonom (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 februarie 2016, *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punctul 59). În această privință, din textul articolului 8 alineatul (3) primul paragraf litera (a) din directiva menționată rezultă că un solicitant nu poate face obiectul unei asemenea măsuri decât dacă nu a comunicat, în pofida obligației sale de cooperare, identitatea sau cetățenia sa ori documentele de identitate ce permit justificarea acestora. De asemenea, din cuprinsul acestui articol 8 alineatul (3) primul paragraf litera (b) rezultă că un solicitant nu poate fi plasat în detenție decât atunci când anumite elemente pe care se bazează cererea sa de protecție internațională „nu ar putea fi obținute fără a se lua măsura detenției, în special în cazul în care există un risc de sustragere a solicitantului”.
- 43 Articolul 8 alineatul (3) al doilea paragraf din Directiva 2013/33 prevede de asemenea că motivele de detenție sunt definite în dreptul intern. În această privință, trebuie amintit că, atunci când dispozițiile unei directive lasă statelor membre o marjă de apreciere pentru a defini măsuri de transpunere care să fie adaptate diferitor situații ce pot fi avute în vedere, ele au obligația, la punerea în aplicare a acestor măsuri, nu numai de a interpreta dreptul lor național într-un mod conform cu directiva respectivă, ci și de a se asigura că nu se întemeiază pe o interpretare a acesteia care ar intra în conflict cu drepturile fundamentale sau cu alte principii generale ale dreptului Uniunii (Hotărârea din 15 februarie 2016, *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punctul 60 și jurisprudența citată).
- 44 În al doilea rând, Curtea a statuat deja că celelalte alineate ale articolului 8 din Directiva 2013/33 aduc limitări importante competenței conferite statelor membre de a proceda la o plasare în detenție. Reiese, astfel, din articolul 8 alineatul (1) din directiva menționată că statele membre nu pot plasa o persoană în detenție pentru singurul motiv că aceasta a prezentat o cerere de protecție internațională. În plus, articolul 8 alineatul (2) din aceeași directivă impune ca detenția să nu poată fi dispusă decât atunci când se dovedește a fi necesar și pe baza analizei individuale a fiecărui caz în parte, dacă alte măsuri

mai puțin coercitive nu pot fi aplicate în mod eficace. Articolul 8 alineatul (4) din aceeași directivă prevede că statele membre se asigură că normele referitoare la alternativele la măsura detenției, precum prezentarea cu regularitate în fața autorităților, depunerea unei garanții financiare sau obligația de a rămâne într-un loc determinat, sunt prevăzute în dreptul intern (Hotărârea din 15 februarie 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punctul 61).

- 45 De asemenea, articolul 9 alineatul (1) din Directiva 2013/33 prevede că un solicitant este plasat în detenție pentru o perioadă cât mai scurtă posibil și este menținut în detenție numai atât timp cât sunt aplicabile motivele prevăzute la articolul 8 alineatul (3) din această directivă. Pe de altă parte, conform articolului 9 alineatele (2)-(5) din directiva menționată, ordinul de plasare în detenție este supus respectării unor importante garanții procedurale și jurisdicționale. Astfel, în conformitate cu articolul 9 alineatele (2) și (4) din directiva menționată, acest ordin trebuie să precizeze în scris motivele în fapt și în drept pe care se întemeiază, iar solicitantului trebuie să îi fie comunicate un anumit număr de informații într-o limbă pe care o înțelege sau se presupune în mod rezonabil că o înțelege. În ceea ce privește articolul 9 alineatele (3) și (5) din Directiva 2013/33, acesta precizează modalitățile revizuirii judiciare a legalității plasării în detenție, pe care statele membre trebuie să o instituie (Hotărârea din 15 februarie 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punctul 62).
- 46 În al treilea rând, Curtea a constatat de asemenea că motivele plasării în detenție prevăzute la articolul 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a)-(c) din Directiva 2013/33 se întemeiază pe Recomandarea Comitetului de miniștri al Consiliului Europei din 16 aprilie 2003 referitoare la măsurile de detenție a solicitanților de azil, precum și pe Principiile directe ale Înalțului Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați (HCR) din 26 februarie 1999 privind criteriile și standardele aplicabile cu privire la detenția solicitanților de azil, din a căror versiune adoptată în cursul anului 2012 rezultă că, pe de o parte, detenția constituie o măsură excepțională și că, pe de altă parte, recurgerea la detenție nu poate avea loc decât în ultimă instanță, atunci când se stabilește că este necesară, rezonabilă și proporțională cu un scop legitim (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 februarie 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punctul 63).
- 47 Restrângerile exercitării dreptului conferit de articolul 6 din cartă, aduse prin articolul 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din această directivă, nu se dovedesc a fi nici disproporționate în raport cu scopurile vizate. În această privință, trebuie arătat că atât litera (a), cât și litera (b) ale articolului 8 alineatul (3) primul paragraf provin dintr-o ponderare echilibrată între obiectivul de interes general urmărit, și anume buna funcționare a sistemului european comun de azil, permițând acordarea protecției internaționale solicitanților care o necesită cu adevărat și respingerea cererilor celor care nu îndeplinesc condițiile, pe de o parte, și ingerința în dreptul la libertate cauzată de o măsură de plasare în detenție, pe de altă parte.
- 48 Astfel, dacă buna funcționare a sistemului european comun de azil impune, de fapt, ca autoritățile naționale competente să dispună de informații fiabile referitoare la identitatea sau la cetățenia solicitantului de protecție internațională și la elementele pe care se bazează cererea sa, dispoziția respectivă nu poate justifica adoptarea unor măsuri de plasare în detenție fără ca aceste autorități naționale să fi verificat în prealabil, de la caz la caz, dacă acestea sunt proporționale cu scopurile urmărite. O asemenea verificare trebuie să garanteze întrunirea tuturor condițiilor vizate la punctele 44-46 din prezenta hotărâre și în special utilizarea plasării în detenție, în fiecare caz în parte, doar în ultimă instanță. De asemenea, trebuie să se vegheze ca această măsură să nu depășească în niciun caz cea mai scurtă durată posibilă.
- 49 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se considere că legiuitorul Uniunii, adoptând articolul 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din Directiva 2013/33, a respectat justul echilibru dintre, pe de o parte, dreptul la libertate al solicitantului și, pe de altă parte, cerințele aferente identificării acestuia sau a cetățeniei sale ori stabilirii elementelor pe care se bazează cererea sa, pe care le impune buna funcționare a sistemului european comun de azil.

- 50 În sfârșit, trebuie amintit că, în măsura în care carta conține drepturi ce corespund unor drepturi garantate prin CEDO, articolul 52 alineatul (3) din cartă este destinat să asigure coerența necesară între drepturile cuprinse în cartă și drepturile corespunzătoare garantate prin CEDO, fără a aduce atingere autonomiei dreptului Uniunii și Curții de Justiție a Uniunii Europene (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 iulie 2016, JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, punctul 50 și jurisprudența citată). Prin urmare, trebuie să se țină seama de articolul 5 paragraful 1 din CEDO în vederea interpretării articolului 6 din cartă. Or, prin adoptarea articolului 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din Directiva 2013/33, legiuitorul Uniunii nu a ignorat nivelul de protecție oferit de articolul 5 paragraful 1 litera f din CEDO.
- 51 În speță, deși din cererea de decizie preliminară reiese că instanța de trimitere ridică problema efectelor celei de a doua teze a articolului 5 paragraful 1 litera f din CEDO asupra articolului 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b), din această cerere nu rezultă totuși elemente care să permită să se considere că faptele în discuție în litigiul principal ar intra în sfera acestei dispoziții a CEDO și nici în ce măsură jurisprudența rezultată din Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului Nabil și alții împotriva Ungariei din 22 septembrie 2015 (CE:ECHR:2015:0922JUD006211612) ar putea influența aprecierea articolului 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) în prezenta cauză. Dimpotrivă, indicația care figurează în cererea respectivă, potrivit căreia reclamantul din litigiul principal nu a făcut obiectul unei decizii de returnare, ar părea să excludă că se află în curs de desfășurare o procedură de expulzare sau de extrădare împotriva acestuia, în sensul acestei teze.
- 52 În ceea ce privește garanția consacrată în prima teză a articolului 5 paragraful 1 litera f din CEDO, potrivit căreia nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, în afară de cazul în care este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane în scopul împiedicării pătrunderii ilegale pe teritoriu, astfel cum este interpretată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, trebuie amintit că această garanție nu se opune ca măsuri necesare de plasare în detenție să poată fi pronunțate împotriva unor resortisanți ai unor țări terțe care au formulat o cerere de protecție internațională, cu condiția ca o asemenea măsură să fie legală și pusă în aplicare în condiții conforme cu obiectivul care constă în protejarea individului împotriva arbitrarului (a se vedea în acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Saadi împotriva Regatului Unit din 29 ianuarie 2008, CE:ECHR:2008:0129JUD001322903, § 64-74, precum și Hotărârea Mahamed Jama împotriva Maltei din 26 noiembrie 2015, CE:ECHR:2015:1126JUD001029013, § 136-140).
- 53 Or, astfel cum reiese din dezvoltările consacrate examinării validității sale în raport cu articolul 52 alineatul (1) din cartă, articolul 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din Directiva 2013/33, al cărui domeniu de aplicare este strict încadrat, îndeplinește aceste cerințe.
- 54 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că este necesar să se răspundă la întrebare că examinarea articolului 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din Directiva 2013/33 nu a relevat niciun element de natură să afecteze validitatea acestei dispoziții în raport cu articolul 6 și cu articolul 52 alineatele (1) și (3) din cartă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 55 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Examinarea articolului 8 alineatul (3) primul paragraf literele (a) și (b) din Directiva 2013/33/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională nu a relevat niciun element de natură să afecteze validitatea acestei dispoziții în raport cu articolul 6 și cu articolul 52 alineatele (1) și (3) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Semnături